

Täysistunto

Torstai 29.2.2024 klo 15.59—19.56

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rikostorjunnasta Tullissa annetun lain 3 luvun muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 107/2023 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 1/2024 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Käsittelyn pohjana on hallintovaliokunnan mietintö HaVM 1/2024 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä. — Edustaja Keto-Huovinen, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.47 **Pihla Keto-Huovinen kok:** Arvoisa puhemies! Turvallisuusympäristö on muuttunut viime vuosina todella nopeasti, kuten meistä jokainen tietää. Hallintovaliokunta on yksimielisessä mietinnössään pitänyt tärkeänä sitä, että huolehdimme siitä, että kaikki rikostorjuntaviranomaisemme, muun muassa Tulli, voivat hoitaa tehtävänsä tehokkaasti jatkuvasti muuttuvassa toimintaympäristössä.

Tullin rikostorjuntalain muutosten taustalla ovat pakkokeinolakiin, poliisilakiin ja rikostorjunnasta Rajavartiolaitoksessa annettuun lakiin aiemmin tehdyt muutokset. Hallintovaliokunta korosti jo poliisilain käsittelyn yhteydessä sitä, että pakkokeinolain salaisia pakkokeinoja ja poliisilain salaisia tiedonhankintakeinoja koskevia säännöksiä tulee uudistaa yhdenmukaisesti ja sääntelyn tulisi olla tältä osin mahdollisimman samansisältöistä. Tämä selkeyttää ja nopeuttaa niin käytännön toimintaa kuin vastuun kohdentamista.

Asiallisesti samojen keinojen sääntelyssä ei ole tarkoituksenmukaista olla perusteettomia eroja. PTR-viranomaiset — poliisi, Tulli ja Rajavartiolaitos — tekevät tiivistä yhteistyötä rikostorjunnassa, ja yhdenmukainen sääntely on keskeistä myös toimivan viranomaisyhteistyön näkökulmasta. Yhdenmukainen sääntely lisää paitsi käsittelyn tehokkuutta myös tiedonhankintakeinojen kohteena olevien yhdenvertaista kohtelua.

Arvoisa puhemies! Keskeisimmät muutokset liittyvät televalvonnasta päättämiseen, peiteltyyn tiedonhankintaan tietoverkossa, niin sanottuun näppäimistökuunteluun ja ylimääräisen tiedon hankkimiseen. Tullin toimialalla rikollinen toiminta on siirtynyt yhä enemmän tietoverkkoihin, ja rikoksia valmistellaan sekä toteutetaan myös tietoverkkojen avustuksella. Tullin on pystyttävä toimimaan aktiivisesti tietoverkoissa, jotta se voi estää tällaisia rikoksia tehokkaasti, ja tämän takia näitä tiedonhankintakeinoja tarvitaan. Kun me tehostamme Tullin mahdollisuuksia puuttua tietoverkoissa valmisteltaviin rikoksiin, edesautamme myös reaali maailmassa tapahtuvien rikosten estämistä.

Nykylainsäädännön mukaan esimerkiksi tällä hetkellä ylimääräistä tietoa, joka syntyy törkeän huumausainerikoksen johdosta tehdyssä telekuuntelussa, ei voitaisi käyttää tulliri-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 14/2024 vp

koksena pidettävän huumausainerikoksen selvittämisessä. Tätä esimerkiksi telekuuntelutallennetta voidaan käyttää todisteena telekuunteluluvan kohteena ollutta, törkeästä huumausainerikoksesta syytettyä kohtaan, mutta ei samaan asiakokonaisuuteen liittyvän huumausainerikoksen osalta. Kuitenkin nämä huumausainerikokset liittyvät monessa tapauksessa vakavimpien rikosten tekemiseen ja tähän samaan rikoskokonaisuuteen.

Tietoverkkojen avustuksella toteutettavissa tullirikoksissa maahan tuotavat lähetykset myöskin usein jaetaan kiinnijäämisriskin pienentämiseksi useisiin lähetyksiin, ja tällöin erityisesti tapauksen paljastuessa ja selvittämisen alkuvaiheessa tapauskokonaisuuden laajuus ei ole myöskään tutkivan viranomaisen tiedossa. Tällöin ylimääräisen tiedon käyttäminen on tärkeää rikoskokonaisuuden hahmottamiseksi ja selvittämiseksi.

Arvoisa puhemies! Valiokunta on mietinnössään pitänyt tärkeänä myös sitä, että rikostorjunnan yleisviranomaisena toimiva poliisi saa riittävän ajoissa tietoonsa muilla esitutkintaviranomaisilla vireillä olevat toimet vakavien rikosten estämiseksi, paljastamiseksi ja selvittämiseksi. Myös salaisten tiedonhankintakeinojen ja salaisten pakkokeinojen käyttämisestä on tärkeää saada tieto viranomaisten päällekkäisen toiminnan estämiseksi ja tilannekuvan muodostamiseksi.

Hallintovaliokunta on muutoinkin korostanut sujuvan viranomaisten välisen tiedonkulun keskeistä merkitystä. Valiokunnan asiantuntijakuulemisissa kiinnitettiin huomiota siihen, että rikostorjuntaviranomaisten ilmoitusvelvollisuutta koskeva sääntely poikkeaa eräiltä osin toisistaan. Valiokunta pitääkin tärkeänä sitä, että poliisin, Tullin ja Rajavartiolaitoksen PTR-yhteistyötä jatkuvasti kehitetään. Ja valiokunta pitää perusteltuna sitä, että esimerkiksi tämän kehittämisyyhteistyön yhteydessä arvioidaan, onko tämä nykyinen ilmoitusvelvollisuutta koskeva sääntely riittävän kattavaa yhteisen tilannekuvan muodostamiseksi ja päällekkäisen toiminnan välttämiseksi myös muuttuneessa turvallisuus- ja sääntely-ympäristössä, vai tuleeko tätä sääntelyä joltain osin yhdenmukaistaa. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lehtinen, olkaa hyvä.

17.52 Rami Lehtinen ps: Arvoisa puhemies! On tärkeää, että poliisilla ja Tullilla ja Rajalla on yhteinen lainsäädäntö, koska myöskin pelikenttä ja asiakkaat ovat yhteisiä. Se on tärkeää siksi, että on käytettävissä riittävät pakkokeinot, että pystymme estämään rikollisuutta jo hyvissä ajoin myöskin Tullin toiminnan osalta.

Haluaisin myöskin erityisesti painottaa tätä ilmoitusvelvollisuuden ja tiedonkulun merkitystä viranomaisyhteistyön parissa, eli ei voi olla sellaista tilannetta, etteivätkö viranomaiset keskenään tiedä, mitä toinen tekee. Siitä on merkittäviä riskejä niin asiakkaille kuin viranomaiselle itsellekin. Sen perusteella, mitä hallintovaliokunta kuuli, uskon, että tämä myöskin tulee toteutumaan, vaikka se on tähän lakiin hiukan eri lailla kirjattu kuin muissa.

Tämän asian osalta sellainen kehityspolku olisi myöskin toivottavaa, mikä on näkynyt, että nämä pakkokeinot ja samanlainen lainsäädäntö säädettäisiin kaikille yhtäaikaaisesti. Että sekä poliisi, Tulli että Raja olisivat samalla kierroksella, etteivät ne tule peräkkäin, koska se on turhaa hallinnollista työtä ja samoin ihmisten kuulemista ja lainsäädännön tehostumista. — Kiitos.

Yleiskeskustelu päättyi.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 14/2024 vp

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 107/2023 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.